

Wyprawy krzyżowe

Krucjaty

łac. crux – krzyż

wyprawy krzyżowe,

zbrojne wyprawy podejmowane w XI–XIII w.

dla odzyskania Grobu Chrystusa w Jerozolimie z rąk muzułmanów

lub dla jego obrony,

organizowane (przynajmniej formalnie) przez papieżstwo
jako przedsięwzięcia całego zachodniego chrześcijaństwa.

(Encyklopedia PWN)

Przyczyny krucjat

Ekspansja islamu i prześladowania wymierzone w chrześcijan.

W 638 roku wojska islamskie zdobyły Jerozolimę.

W 712 roku zdobycie Toledo, upadek królestwa Wizygotów w Hiszpanii.

W 1003 roku prześladowania chrześcijan w Egipcie.

W 1010 roku sułtan al-Hakim zniszczył Grób Święty.

Do 1016 roku zburzenie tysięcy kościołów w Egipcie, Palestynie i Syrii.

W 1064 roku zmasakrowanie wielotysięcznej pielgrzymki niemieckiej.

W 1071 roku najazd Turków Seldżuckich, prześladowania chrześcijan.

W 1071 roku klęska Bizancjum w bitwie z Turkami pod Manzikertem.

Walsh M., *Wojownicy Pana. Chrześcijańskie zakony rycerskie*, przeł. T. Karłowicz, Wydawnictwo M, Kraków 2005.

Przebieg wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej

LP	Daty	Przywódcy	Przebieg
1	1096-1099	Urban II wzywa na synodzie w Clermont w 1095; Godfryd i Baldwin z Buillon, Rajmund hrabia Tuluzy, Robert książę Normadii	Wyprawa kilkoma drogami, Wiele bitew z Turkami, Zdobycie Jerozolimy w 1099 roku, Królestwo Jerozolimskie
2	1096	Piotr z Amiens	Wyprawa chłopska, rozbita.
3	1147-1149	Bernard z Clairvaux, Konrad III król Niemiec, Ludwik VII król Francji	Odwet za zdobycie Edessy w 1144, Spory między dowódcami, klęska i odwrót
4	1189-1192	Fryderyk I cesarz Niemiec Filip II król Francji Ryszard Lwie Serce z Anglii	Odwet po klęsce pod Hittin w 1187 roku, Zajęcie Akki, korzystny pokój z Salladynem, Demilitaryzacja Jerozolimy
5	1202-1204	Papiestwo, Wenecja, Bonifacy z Montferrato	Intryga Wenecjan, zajęcie Konstantynopola, Cesarstwo łacińskie
6	1212	Lokalni kaznodzieje	Wyprawa dziecięca, klęska.
7	1217-1221	Andrzej II król Węgier, Leopold VI książę Austrii	Nieskuteczny atak na Egipt, rozejm na 8 lat
8	1228-1229	Fryderyk II cesarz Niemiec	Utworzono Królestwo Jerozolimskie
9	1248-1250	Ludwik IX Święty, król Francji	Nieudany atak na Egipt
10	1270	Ludwik IX Święty, król Francji	Nieudany atak na Tunis

Przebieg innych wypraw krzyżowych

LP	Daty	Przywódcy	Przebieg
1	1063-1492	Władcy Hiszpanii	Przeciw Maurom; Rekonkwista Półwysep Iberyjski zajęty przez islam w VIII w.
2	1147	Feudałowie niemieccy	Przeciw Połabianom Zamiast udziału w II krucjacie ruszyli na Słowian
3	XII/XIII w.	Biskupi inflanccy, krzyżacy, Książęta polscy	Przeciw poganom nadbałtyckim Rycerstwo niemieckie pobija Prusy i Inflanty
4	1209-1229	Papiestwo, Francja	Przeciw albigensom; zwalczanie herezji kataryzmu
5	1329	Krzyżacy, Jan Luksemburski, król Czech	Przeciw Litwie Najazdy Krzyżaków chcących zdobyć Żmudź
6	1396	Zygmunt Luksemburski, król Czech i Węgier	Przeciw Turkom Klęska pod Nikopolis
7	1421-1434	Zygmunt Luksemburski	Przeciw husytom; zwalczanie herezji Jana Husa
8	1444	Papiestwo, Wenecja, Bizancjum	Przeciw Turkom; klęska pod Warną

Mizerski W. (opr.), *Tablice historyczne*, Adamantan, Warszawa 1996, s. 54-55.

Zakony rycerskie

28 różnych zgromadzeń męskich oraz ich gałęzie żeńskie

Joannici (od 1113 roku)

Suwerenny Rycerski Zakon Szpitalników św. Jana Jerozolimskiego

Templariusze (1119-1312)

Zakon Ubogich Rycerzy Chrystusa Świątyni Salomona

Zakon Krzyżacki (od 1190 roku)

Zakon Szpitala Najświętszej Maryi Panny

Domu Niemieckiego w Jerozolimie

Zakon Dobrzyński (1228-1240)

Zakon Kawalerów Mieczowych (1202-1236)

(Rycerze Chrystusa w Inflantach)

Walsh M., *Wojownicy Pana. Chrześcijańskie zakony rycerskie*, przeł. T. Karłowicz, Wydawnictwo M, Kraków 2005.

Św. Bernard z Clairvaux (1090-1153), *Pochwała nowego rycerstwa*,

oprac. M. Małecki, przeł. I. Kowalska-Nawrocka, (Szlakiem krucjat 1), Zabrze – Tarnowskie Góry 2012.

Rozdział III. O rycerzach Chrystusa (s. 22-24)

Lecz rycerze Chrystusa walczą w pełni bezpieczni w bojach ich Pana, bowiem zabijając nieprzyjaciela, nie muszą oni obawiać się znieważenia Boga i nie narażają się na niebezpieczeństwo, gdy sami zostają zabici. Dla Jezusa Chrystusa bowiem zadają lub otrzymują śmiertelny cios i tym samym nie tylko nie obrażają Boga, lecz zyskują wielką chwałę. W rzeczy samej, jeżeli zabijają, to robią to dla Pana, a jeżeli sami zostają zabici, to Pan jest dla nich. Lecz jeśli zabicie nieprzyjaciela i zemsta jest mu miła, lepiej jest im poddać się rycerzowi, aby go pocieszyć. Tym sposobem rycerz Chrystusa zadaje śmierć w pełni pewny i otrzymuje ją z jeszcze większym spokojem. Nie na próżno nosi miecz, jest bowiem wasalem Boga, zatem otrzymuje go dla pomszczenia i karania tych, którzy źle czynią i wynagradzania tych czyniących dobro.

Kiedy zatem rycerz zabije złoczyńcę, nie jest on mordercą, lecz jeżeli mogą tak powiedzieć, pogromcą zła. Wykonuje on ściśle zamysły Chrystusa, karząc tych czyniących zło i zjednując sobie tytuł obrońcy chrześcijan. Gdy sam zostanie zwyciężony, nie można rzec, że jest stracony, lecz przeciwnie - uratowany. Śmierć, którą zadaje, jest pożytkiem Jezusa Chrystusa a ta, którą otrzymuje, jego własnym zyskiem. Chrześcijanin szczyli się śmiercią bezbożnika, bo przez nią oddana zostaje chwała samemu Jezusowi Chrystusowi, zaś przez śmierć chrześcijanina otwiera się szczodrość Króla niebios. Kiedy zaś pierwszy zostanie pokonany, sprawiedliwy cieszy się, widząc wywodzącą się z tego zemstę, zaś kiedy to ten drugi ginie, „wtedy ludzie powiedzą: Uczciwy ma nagrodę; Zaiste, jest Bóg, co sądzi na ziemi”. Jednakże nie trzeba byłoby zabijać samych pogan, gdyby można było ich powstrzymać przed urąganiem wiernym lub przed ich ciemieniem inaczej niż poprzez śmierć. Lepiej jest wystawić ich na śmierć niż pozostawić przy życiu, w którym z obawy przed sprawiedliwymi podnoszą na nich rękę, zaś ze swojej strony oddają się nieprawości.

Rozdział IV. Życie rycerzy Chrystusa (s. 31-34)

Lecz dla przykładu lub raczej ku wstydowi naszych wojowników służących szatanowi o wiele bardziej niż Bogu, opowiedzmy, w kilku zaledwie słowach, o obyczajach i życiu rycerzy Chrystusa. Opowiedzmy zatem, kim są w czasach pokoju i w czasach wojny. Wówczas zobaczymy jasno różnicę pomiędzy rycerstwem boskim i ziemskim. I wprawdzie wśród nich honorem są dyscyplina i posłuszeństwo. Wiedzą oni bowiem, według słów Pisma Świętego, że „nieposłuszny syn jest skazany na zagładę” oraz że „to rodzaj magii nie chcieć się poddać i rodzaj bałwochwalstwa nie chcieć być posłusznym”. Chodzą tam i z powrotem na rozkaz swojego przełożonego. Od niego otrzymują odzienie i to poprzez nie lub strawę unikają jakiegokolwiek zbytku i ograniczają się do niezbędnego minimum. Żyją razem według surowych zasad w słodkiej lecz skromnej i wstrzemięźliwej wspólnocie, bez małżonek i dzieci. Co więcej, podążając za zasadami ewangelicznej doskonałości, zamieszkują pod jednym dachem, niczego nie posiadają na własność, a ich umysły zajęte są jedynie myślami o zachowaniu wśród nich jedności i pokoju.

Tak bardzo siebie zgłębiają, że rzec by można, iż stanowią oni jedno serce i jedną duszę, i nie tylko w niczym nie poddają się własnej woli, lecz jeszcze poddają się całkowicie woli swego pana. Nigdy nie widzi się ich w próżniactwie bądź popychanych ciekawością wałęsających się tu i ówdzie. Kiedy nie wojują, co jest rzeczą rzadką, nie chcąc darmo jeść chleba, zajmują sobie czas reperując, cerując i porządkując swe zużyte przez czas i posługiwanie, podarte bądź będące w nieładzie oręż i przyodzienie. Wykonują wszystko, co jest im nakazane przez ich zwierzchnika oraz to, czego wymaga dobro wspólnoty. Bez względu na osobę, pozycję i pochodzenie, w swoich szeregach składają hołd tylko dobrym uczynkom. Są pełni uległości względem innych. Widzimy ich noszących ciężary swoich bliźnich i wypełniających w ten sposób wolę Chrystusa. Nie słyszy się pomiędzy nimi ani pyszałkowatych wypowiedzi czy wybuchów śmiechu, ani nawet najmniejszego hałasu a tym bardziej mamrotania. Nie widzi się też wśród nich żadnego niepotrzebnego działania. Żaden z tych uczynków nie uszedłby zresztą bezkarnie.

Brzydzą się oni grą w kości lub w szachy, nie oddają się ani przyjemnościom myślistwa, ani nawet tak lubianym polowaniom z sokołem. Nienawidzą oni i uciekają przed kuglarzami, magikami i bajkopisarzami, błazeńskimi śpiewkami i przedstawieniami, które postrzegają zresztą jako pełne pychy i wypełnione dziwaczными i oszukańczymi przedmiotami. Golą sobie głowy, bowiem tak jak Apostoł uważają, że wstydem jest, aby mężczyzna dbał o swoje włosy. Są zaniedbani, z rzadka się myją, widzimy ich z niesfornymi i potarganymi brodami, zakurzonymi kończynami, szerniałymi od pocierania kirysem i spalonych promieniami słońca.

Polecenia:

1. Omów i oceń naukę św. Bernarda z Clairvaux na temat zwalczania wrogów przez „rycerzy Chrystusa”.
2. Przedstaw i oceń wykład św. Bernarda z Clairvaux „o obyczajach i życiu rycerzy Chrystusa”.

Dziękuję za uwagę!
Króluj nam, Chryste!

